

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

13

Vragen van de leden **Bussemaker** en **Smeets** (beiden PvdA) aan de staatssecretaris van Financiën over *de mogelijke omzetsdaling van slijterijen*. (Ingezonden 16 juni 2004)

1

Kent u het bericht¹ over de omzetsdaling van slijterijen in de periode januari t/m mei 2004 als gevolg van de accijnsverhoging vanaf 1 januari 2003?

2

Heeft de accijnsverhoging de beoogde meeropbrengst aan accijns gerealiseerd? Zo neen, van hoeveel derving is er sprake in de jaren 2003 en 2004?

3

Weet u dat de binnenlandse afzet van gedistilleerd drastisch is gedaald zonder dat dit aantoonbare effecten heeft gehad op de consumptie door consumenten?

4

Weet u dat er ook bij productiebedrijven van gedistilleerd sprake is van drastische inkrimping (verlies van werkgelegenheid)?

5

Hoeveel slijterijen in de grensstreek hebben door de accijnsverhoging hun deuren de afgelopen jaren moeten sluiten?

6

Kunt u aangeven wat het uiteindelijke effect is geweest voor

werkgelegenheid van het feit dat in de hele branche (zowel fabrikanten, leveranciers als slijterijen) als gevolg van de accijnsverhoging de werkgelegenheid zwaar onder druk staat?

¹ Financieel Dagblad, 9 juni jl.

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Wijn** (Financiën). (Ontvangen 12 juli 2004)

1

Ja.

2

Onderstaande tabel laat de ontwikkeling van de alcoholaccijns zien ten tijde van de raming in de ontwerpbegroting en de uiteindelijke realisatie.

	Vermoedelijke uitkomsten/ realisatie 2002	autonoom	endogeen	Raming/realisatie 2003
Ontwerpbegroting	438	0	- 11	427
Realisatie	408	63	- 52	419
verschil	- 30	63	- 41	- 8

De verhoging van de alcoholaccijns heeft in 2003 tot een autonome mutatie van € 63 miljoen geleid. De endogene ontwikkeling is € 41 miljoen lager uitgekomen dan geraamd ten tijde van de ontwerpbegroting. Deze lagere endogene ontwikkeling is enerzijds het gevolg van het verslechterd

economisch beeld sinds de ontwerpbegroting en anderzijds het gevolg van de lagere consumptie in reactie op de hogere prijzen als gevolg van de accijnsverhoging. Deze effecten zijn niet van elkaar te scheiden. Het laatste effect is een zogenaamd uitverdieneffect zoals dat geldt bij alle lastenverzwarende maatregelen en die altijd worden meegenomen in de belastingraming. De exacte omvang is niet bekend, maar lijkt in lijn met de uitverdieneffecten van andere lastenverzwaringen.

3 t/m 6

De afzet van gedistilleerde dranken staat al enige jaren onder druk. In 1994 is de voorlaatste accijnsverhoging (verhoging van het tarief met 4,3%) van kracht geworden.

In dat jaar werd per hoofd van de bevolking 1,77 liter pure alcohol geconsumeerd in de vorm van gedistilleerde dranken, in 2002 was die consumptie gedaald naar 1,66 liter.¹ De verlaging heeft in het bijzonder betrekking op traditioneel

Nederlands gedistilleerd. De afzet van jonge jenever is in die periode gedaald met 28,4%, vieux met 24,8% en bessenjenever, advocaat en citroenbrandewijn met zo'n 50%. De afzet van gedistilleerd als geheel is gedaald met ongeveer 5,2%. In die periode hebben zich geen wijzigingen in het accijnstarief voorgedaan. Overigens valt voor de jaren 2001 en 2002 een korte trendbreuk te constateren, maar deze wordt voornamelijk veroorzaakt door de zogenoemde mixdranken die korte tijd erg populair zijn geweest. De algemene afzetdaling die zich in 2003 heeft voorgedaan is groter dan de gemiddelde afzetdaling in de daaraan voorafgaande jaren. Ongetwijfeld zal de accijnsverhoging zoals die met ingang van 1 januari 2003 in werking is getreden daaraan hebben bijgedragen. Desalniettemin zijn er ook andere ontwikkelingen die bijdragen aan een dalende afzet. Allereerst is er sprake van het doorzetten van de verschuiving van gedistilleerde dranken naar laaggradige alcoholische dranken, voornamelijk wijn. Daar waar gedistilleerd en in mindere mate bier een dalend consumptiepatroon vertonen, stijgt al enige jaren de consumptie van wijn. Daarnaast is er een groter bewustzijn van de risico's verbonden aan het gebruik van alcohol. Voorts hebben de prijsstijgingen in de horeca, in combinatie met het economische beeld, hun invloed op de consumptie van alcoholische producten. De dalende populariteit van de mixdranken heeft ongetwijfeld ook bijgedragen aan de dalende afzet van gedistilleerd. Deze dranken zijn als gevolg van de accijnsverhoging niet noemenswaardig in prijs gestegen. Desondanks was in 2003 de afzet al weer zo'n 34% lager dan in 2002. Door de vragenstellers wordt verwezen naar de diverse berichten dat de afzetdaling gepaard gaat met verlies van werkgelegenheid bij productiebedrijven, leveranciers en slijterijen en dat dit mogelijk een gevolg zou zijn van de accijnsverhoging. Ik kan dat niet beoordelen. De SlijtersUnie heeft op haar website recent bekend gemaakt dat van de 205 slijterijen in de Nederlands-Duitse grensstreek (stand 2002) inmiddels zo'n 21 slijterijen hun deuren hebben gesloten. De vraag is echter in hoeverre de accijns hierin een rol heeft gespeeld. In dit kader zijn van belang de accijnsverschillen

tussen Nederland en de buurlanden, in vergelijking met de prijsverschillen tussen deze landen. Met name het vaststellen van de prijsverschillen is niet eenvoudig. Er is een grote verscheidenheid aan producten, wijze van distribueren en aanbieders. Dit zijn factoren die mede van invloed zijn op de prijzen aan beide zijden van de grens. In Duitsland bijvoorbeeld kan sterk gedistilleerd in de supermarkt worden verkocht, in Nederland wordt dit uitsluitend via de slijterij verkocht. In eerdere krantenberichten is melding gemaakt van prijsverschillen van 3 tot 6,5 euro voor bijvoorbeeld whisky (Duitsland) en van 2,5 tot 8 euro voor jenever (België). Hierna volgt een overzicht van de accijnsverschillen tussen de verschillende landen voor respectievelijk jenever en whisky. Per land is per product de accijnsdruk weergegeven van de meest gangbare verpakkingseenheid en alcoholpercentage.

	Accijnsdruk in Nederland	Accijnsdruk in Duitsland	Accijnsdruk in België	Accijnsverschil met Duitsland/ België
Jenever (1 ltr à 35%)	€ 6,21	€ 4,56	€ 5,81	€ 1,65/€ 0,40
Whisky (0,7 ltr à 40%)	€ 4,97	€ 3,65	€ 4,65	€ 1,32/€ 0,32

Uit deze tabel blijkt dat er weliswaar accijnsverschillen bestaan maar dat de door de SlijtersUnie gesignaleerde prijsverschillen tussen Nederland en Duitsland van gemiddeld 30% slechts voor een deel kunnen worden toegeschreven aan de accijnsverschillen. Het verlagen van de accijns, zelfs indien dat overeenkomstig het voorstel van de SlijtersUnie zou plaatsvinden tot het huidige Duitse niveau (vereist overigens een verlaging van 25%, groter dan de verhoging per 1 januari 2003) zou de prijzen niet op het niveau van Duitsland brengen. Het is voorts de vraag of de Nederlandse afzet voor gedistilleerd zou toenemen als gevolg van een accijnsverlaging. De dalende afzet van gedistilleerd zoals die al jaren gaande is zonder dat er sprake was van accijnsverhogingen, zal naar verwachting niet worden omgebogen door een accijnsverlaging, zelfs niet als deze volledig zou worden omgezet in een prijsverlaging voor de consument.

De SlijtersUnie pleit in haar brief aan de Tweede Kamer voor een verhoging van de accijns op bier met 29,5%. Een dergelijke verhoging zou naar de mening van de SlijtersUnie bijdragen aan het terugdringen van het alcoholgebruik en zou bovendien een opbrengst genereren van zo'n € 78 mln. Ik zie in de marktsituatie van het gedistilleerde product geen aanleiding tot een accijnsverhoging op bier. Een dergelijke verhoging vergt een zelfstandige beleidsafweging.

¹ Bron: World drink trends 2004.